

мінімізувати сферу міжбіржових порушень;

7. забезпечити розвиток послуг фондових бірж для широкого кола інвесторів зокрема для дрібних інвесторів як інструмента масового залучення інвестицій в економіку країни;

8. запровадити вимоги щодо наявності регулярних мінімальних обсягів торгів на фондовій біржі як умови провадження професійної діяльності на фондовому ринку;

9. запровадити здійснення фондовими біржами ефективних процедур нагляду за діяльністю своїх членів;

10. передбачити можливість здійснення фондовими біржами реєстрації та випуску цінних паперів у разі публічного розміщення цінних паперів тощо [3].

Крім того, для залучення інвесторів на фондовий ринок необхідно постійно підвищувати якість послуг, що надаються професійними учасниками фондового ринку, у зв'язку з чим потребують удосконалення вимоги стосовно провадження професійної діяльності на фондовому ринку, насамперед, постійне підвищення пруденційних нормативів з метою наближення пруденційного та консолідованого нагляду до європейських стандартів.

Впровадження зазначених заходів дозволить забезпечити ефективне функціонування інфраструктури фондового ринку, створити сприятливе середовище для розвитку фондового ринку України в цілому та його інтеграції у світовий простір.

Література

1. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. №340/06 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua>.
2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.
3. Проект програми розвитку фондового ринку України на 2015 – 2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/fund/development/plan>.

УДК: 33.336.7

Глушко Аліна Дмитрівна,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
кандидат економічних наук, старший викладач*

Василенко Олександр Ігорович, Шклярук Андрій Вікторович,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Сучасний стан соціально-економічних процесів в національній економіці засвідчує необхідність продуктивних змін. Переорієнтування векторів розвитку України до європейських стандартів передбачає першочерговість вирішення питань залучення та ефективного використання інвестицій як визначального чинника економічного розвитку. Головними інститутами, які стимулюють приплив капіталу та забезпечують рух капіталу між галузями та сферами економіки, сприяють розподілу перерозподілу капіталу корпорацій є фондові ринки.

Проблеми розвитку фондового ринку України, висвітлені в працях багатьох провідних науковців, серед них: Н. Бедіна, В. Огородник, А. Калач, О. Квасова, О. Кульпіна та ін.

Фондовий ринок – частина ринку капіталів, де здійснюються емісія, купівля і продаж цінних паперів; це чітко організована багатокomпонентна, високотехнологічна система. Основними учасниками фондового ринку є інвестори та емітенти, які завдяки пропозиції цінних паперів залучають ресурси для забезпечення ефективності власної діяльності. Багатокomпонентність інфраструктури фондового ринку передбачає наявність центральної ланки, завданням якої є оптимізація взаємовідносин між різними елементами. В Україні такою ланкою є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), яка була створена 12 червня 1995 року і основною метою діяльності якої є регулювання ринку цінних паперів України [1].

На сьогодні вітчизняний фондовий ринок все ще перебуває на стадії становлення. Протягом 20 років його існування була створена нормативно – правова база, що регулює діяльність учасників фондового ринку, інфраструктура, проводиться активна просвітницька робота як серед інвесторів, так і емітентів. Проте існує ціла низка проблем, що стримують розвиток фондового ринку України: низька ліквідність та капіталізація, масштабний дефіцит внутрішніх грошових ресурсів, низька частка біржового сегменту ринку, недостатнє законодавче регулювання ціноутворення, обмежена кількість ліквідних та інвестиційно привабливих інструментів, недовіра внутрішніх та зовнішніх інвесторів до українського фондового ринку [2].

У 2014 році відбулося суттєве зниження показників діяльності фондового ринку у порівнянні з 2013 роком. Зокрема, обсяг залучених інвестицій інструментами фондового ринку в економіку України протягом січня – вересня поточного року становив 66,91 млрд. грн., що на 16,49 млрд. грн. менше ніж у попередньому році. Зменшилися й кошти залучені завдяки такому фінансовому інструменту як акції: у 2014 році НКЦПФР було зареєстровано 107 випусків акцій на загальну суму 11,24 млрд. грн., а у 2013 році даний показник становив 21,66 млрд. грн. [1].

Важливим показником рівня розвитку ринку цінних паперів є обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за видом фінансового інструменту). Він наочно демонструє найбільш інвестиційно привабливі інструменти фондового ринку (рис.1).

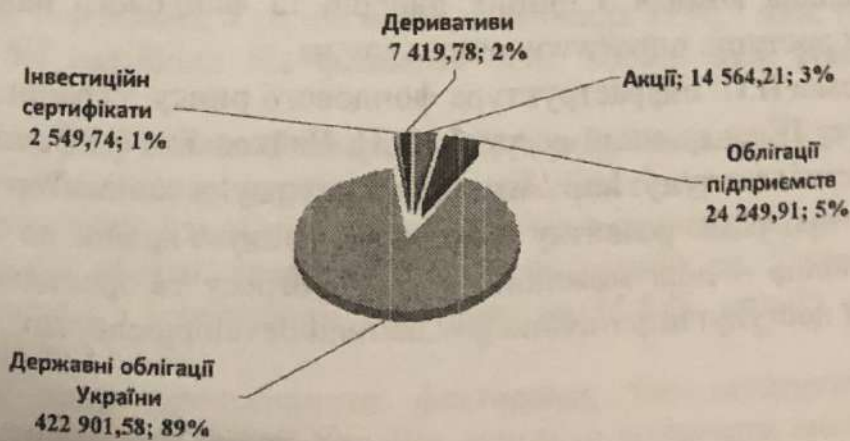

Рис 1. Обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за видом фінансового інструменту) за січень - вересень 2014 р. млн. грн. Побудовано за даними НКЦПФР [1].

Згідно з даними рис. 1 найбільше біржових контрактів протягом січня – вересня 2014 року було виконано за державними облігаціями України, а саме на 4229,1 млн. грн., що становить 89,5% від загальної суми виконаних біржових контрактів цей період. Значне збільшення попиту на даний фінансовий інструмент прослідковується у серпні та вересні: обсяг залучених коштів склав 120894,8 млн. грн. та 86141,52 млн. грн. відповідно. Цю ситуацію можна пояснити випуском державного фінансового інструменту як «військові облігації» і значним попитом на цінний папір з боку фізичних та юридичних осіб. Серед інших інструментів фондового ринку провідні позиції займають акції та облігації підприємств.

Проте загальний несприятливий інвестиційний клімат у країні, недостатній рівень довіри вітчизняних та іноземних інвесторів до українських фінансових інструментів, високий рівень ризику вітчизняних цінних паперів виступають стримуючими факторами розвитку ринку цінних паперів України. Вирішення зазначених проблем дозволить покращити стан фондового ринку та сприятиме інтеграції національного фондового ринку у світові, що позитивно вплине на залучення інвестиційних ресурсів. З метою подолання чинників, що стримують ефективне функціонування фондового ринку доцільно запропонувати ряд наступних заходів:

1. розширення пропозиції цінних паперів;
2. забезпечення гарантії ліквідності цінних паперів;
3. покращення нормативно-правової бази щодо регулювання діяльності депозитарної системи України;
4. популяризація фондового ринку України серед населення;
5. формування сприятливого податкового клімату для учасників фондового ринку [3].

Впровадження вищезазначених заходів розвитку фондового ринку дозволить забезпечити ефективність його функціонування та підвищити привабливість національного ринку цінних паперів для інвесторів. За сучасних умов ефективно діючий фондовий ринок міг би стати фундаментом для забезпечення економічної стабільності та проведення структурних реформ в Україні.

Література

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.
2. Чайковська В.П. Інфраструктура фондового ринку України: сучасний стан та тенденції розвитку [Електронний ресурс] / В.П. Чайковська // Ефективна економіка. – 2014. – № 1. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2692>.
3. Проект програми розвитку фондового ринку України на 2015 – 2017 роки «Європейський вибір – нові можливості для прогресу та зростання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/fund/development/plan>.